

KARTA KURSU**rok akademicki 2023/2024**

Kierunek: Psychologia
Forma prowadzenia zajęć: stacjonarne
Stopień: jednolite magisterskie
Rok: IV
Semestr: semestr VII/zimowy

Nazwa	Psychologia nieprzystosowania społecznego
Nazwa w j. ang.	Psychology of social maladjustment

Koordynator	dr Dominika Sznajder	Zespół dydaktyczny
		dr Dominika Sznajder
Punktacja ECTS*	6	

Opis kursu (cele uczenia się)

Celem kursu jest dostarczenie studentom wiedzy z zakresu podstawowych założeń profesjonalnego podejścia do problematyki przystosowania i nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży.

Podczas zajęć studenci zdobędą podstawowe umiejętności związane z rozpoznawaniem oraz diagnozowaniem przejawów niedostosowania społecznego a także udzielaniem różnych form pomocy i wsparcia osobom nieprzystosowanym społecznie.

Warunki wstępne

Wiedza	
Umiejętności	
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W_01, student zna podstawową terminologię używaną w psychologii nieprzystosowania społecznego (przystosowanie, nieprzystosowanie, zagrożenie niedostosowaniem społecznym)	K_W01 K_W09
	W_02, student opisuje modele diagnozy nieprzystosowania społecznego	K_W09
	W_03, student charakteryzuje wybrane formy nieprzystosowania społecznego	K_W09
	W_04, student wskazuje na etiologię nieprzystosowania społecznego	K_W09
	W_5, student wskazuje formy oddziaływań terapeutyczno - resocjalizacyjnych	K_W10

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U_01, student potrafi zidentyfikować objawy niedostosowania społecznego/ zagrożenia niedostosowaniem społecznym (symptomatologia)	K_U07
	U_02, student potrafi zdiagnozować przejawy niedostosowania społecznego w oparciu o poznane narzędzia	K_U04
	U_03, student potrafi zaprojektować działania ukierunkowane na udzielanie pomocy terapeutyczno -resocjalizacyjnej dzieciom i młodzieży niedostosowanej społecznie	K_U09

--	--	--

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K_01, student ma świadomość potrzeby rozwoju osobistego i doskonalenia kompetencji zawodowych	K_K02
	K_02, student rozumie konieczność współpracy z innymi specjalistami celem udzielenia kompleksowej pomocy dziecku/ nastolatkowi	K_K04
	K_03, student ma świadomość znaczenia profilaktyki zdrowia psychicznego	K_K05

		Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	30			15								
45												

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład i ćwiczenia realizowane w trybie stacjonarnym.

Wykład konwersatoryjny z prezentacją multimedialną

Dyskusja

Metoda przypadków (studia przypadków, analiza dokumentacji ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niedostosowanie społeczne/ zagrożenie niedostosowaniem społecznym)

Analiza literatury

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learn ing	Gry dyda ktycz ne	Ćwic zeni a w szkol e	Zaję cia teren owe	Prac a labor atory jna	Proj ekt indy widu alny	Proj ekt grup owy	Udzi ał w dysk usji	Ref erat	Praca pisem na (esej)	Egza min ustn y	Egza min pise mny	Inne (kolo kwiu m)
W01							X					X	
W02							X					X	
W03							X					X	
W04							X					x	
W05							X					x	
U01							X	X					
U02							X	X					
U03							X	X					
K01								X					
K02								X					
K03								X					

Kryteria oceny	Egzamin testowy (ocena pozytywna = 60% + 1 pkt) Zaliczenie ćwiczeń: projekt grupowy - działania profilaktyczne podejmowane wobec dzieci z objawami niedostosowania społecznego (wybrany problem), aktywny udział w zajęciach, dopuszczalna maksymalnie jedna nieobecność
----------------	---

Uwagi

Przedmiot kierunkowy na studiach stacjonarnych, jednolitych magisterskich,
kierunek: Psychologia

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Tematy wykładów (30H)

1. Przystosowanie i nieprzystosowanie. Wybrane definicje nieprzystosowania społecznego; nieprzystosowanie społeczne a niedostosowanie społeczne
2. Czynniki warunkujące niedostosowanie społeczne – czynniki indywidualne
3. Czynniki warunkujące niedostosowanie społeczne – czynniki środowiska rodzinnego
4. Czynniki warunkujące niedostosowanie społeczne – czynniki środowiska szkolnego/ grupa rówieśnicza
5. Diagnoza niedostosowania społecznego. Modele diagnozy, wybrane techniki i narzędzia stosowane w diagnozowaniu niedostosowania społecznego
6. Funkcjonowanie dziecka niedostosowanego społecznie w rodzinie i w szkole; ADHD a niedostosowanie społeczne
7. Agresja jako przejaw niedostosowania społecznego
8. Alkoholizowanie się jako przejaw niedostosowania społecznego
9. Uzależnienie od substancji psychoaktywnych jako przejaw niedostosowania społecznego
10. Problemy szkolne, konflikty z nauczycielami i uczniami, wagary jako symptomy niedostosowania społecznego
11. Działania o charakterze przestępczym jako przejaw niedostosowania społecznego
12. Samobójstwa i samouszkodzenia jako przejaw niedostosowania społecznego
13. Nieśmiałość i podwyższony poziom lęku w kontekście niedostosowania społecznego
14. Profilaktyka niedostosowania społecznego – wybrane koncepcje teoretyczne
15. Działania profilaktyczne podejmowane wobec dzieci z różnymi objawami niedostosowania społecznego

Tematy ćwiczeń (15H)

1. Zajęcia organizacyjne, próba definicji nieprzystosowania społecznego
2. Uczeń niedostosowany społecznie/ zagrożony niedostosowaniem społecznym – charakterystyka, różnice
3. Diagnoza niedostosowania społecznego – wywiad i obserwacja – rozmowa z uczniem, wywiad z rodzicem
4. Diagnoza niedostosowania społecznego – wybrane techniki i narzędzia: Skala Niedostosowania Społecznego L. Pytka, Arkusz obserwacyjny T. Achenbacha
5. Diagnoza niedostosowania społecznego – wybrane techniki i narzędzia – DROM -Diagnoza Rozwoju Osobowościowego Młodzieży Niedostosowanej Społecznie, Kwestionariusz do oceny specyficznych zaburzeń osobowości tzw. Lista zachowań (w opracowaniu M. Radachońskiego), Arkusz zachowania się ucznia w szkole Markowskiej
6. Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – i co dalej? Działania podejmowane na rzecz dzieci z objawami niedostosowania społecznego (działania wobec dzieci biernych i wycofanych, działania wobec dzieci agresywnych, działania wobec dzieci wagarujących)
7. Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – i co dalej? Działania podejmowane na rzecz dzieci z objawami niedostosowania społecznego (działania wobec dzieci sięgających po alkohol,

działania wobec dzieci kłamiących, działania wobec dzieci nieposłusznych)

8. Uczeń niedostosowany społecznie – studium przypadku; przyczyny niedostosowania społecznego, niedostosowanie społeczne jako proces, możliwe formy pomocy/wsparcia

Wykaz literatury podstawowej

Literatura obowiązkowa:

- Wysocka E. (2006). Wybrane problemy diagnozy niedostosowania społecznego – obszary, modele, zasady i sposoby rozpoznawania zjawiska. Chowania. RXLIX. Katowice 2006, s.7-37
- Żmichtowska M. (2012). Niedostosowanie społeczne. Przegląd wybranych definicji. Zeszyty Pedagogiczno –Medyczne. Prace Naukowe WWSZiP nr 18(2)2012
- Cygnar E., Gaweł B. (2016). Wokół pojęcia profilaktyki nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży. Zeszyty Naukowe Rozprawy Humanistyczne. 1(1)2016
- Pytka L. (2000). Pedagogika resocjalizacyjna. Warszawa: Wyd. APS
- Siemianow J. (2011). Niedostosowanie społeczne nieletnich. Warszawa: Difin

Literatura obowiązkowa do ćwiczeń:

- Paszkiewicz A. (2014). Uczeń niedostosowany społecznie/ zagrożony niedostosowaniem społecznym w szkole. W: H. Bejger, R. Kartaszyńska, Niedostosowanie społeczne. Teoria i doświadczenia. Chełm: PWSZZ
- Strykowska J. (2005). Niedostosowanie społeczne dzieci w wieku szkolnym. Problem. Diagnoza. Profilaktyka. Gniezno: Milenium (rozdział dotyczący diagnozy niedostosowania społecznego)
- Pytka L. (2000). Pedagogika resocjalizacyjna. /Skala Nieprzystosowania Społecznego/
- Urban B. (2000). Zaburzenia w zachowaniu i przestępczość młodzieży / Arkusz obserwacyjny T. Achenbacha Radachowski M. (2000). Osobowość antyspołeczna.

Rzeszów: WSP /Kwestionariusz do oceny specyficznych zaburzeń osobowości tzw. Lista zachowań (w opracowaniu M. Radachońskiego)/

- Strykowska J. (2005). Niedostosowanie społeczne dzieci w wieku szkolnym. Problem. Diagnoza. Profilaktyka. Gniezno: Milenium (rozdział: Działania profilaktyczne podejmowane wobec dzieci z objawami niedostosowania społecznego)
- Kwestionariusz do Diagnozy Rozwoju Osobowościowego Młodzieży Niedostosowanej Społecznie DROM

Wykaz literatury uzupełniającej

- Biel K. (2009). Przeszłość dziewcząt i jej uwarunkowania. Wydawnictwo WAM
- Blum R.W. (1998), Healthy youth development as a model for youth health promotion, *Journal of Adolescent Health*, 22(5), 368-375
- Cygnar E., Gawęł B. (2016). Wokół pojęcia profilaktyki nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży. *Zeszyty Naukowe Rozprawy Humanistyczne*. 1(1)2016
- Fraser MW, Richman JM, Galinsky MJ. Risk, protection, and resilience: Toward a conceptual framework for social work practice. *Social Work Research*. 1999 Sep;23(3) s. 131–143
- Frączka A., Pufal- Struzik I. (1996). Agresja wśród dzieci i młodzieży. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP
- Gmitrowicz A. (2018). Zachowania samobójcze i samouszkodzenia. W: A. Gmitrowicz, M. Janas- Kozik. Zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży Warszawa: Medical Tribune
- Hyrnik J. (2018). Zaburzenia spowodowane uzależnieniem od Internetu. W: A. Gmitrowicz, M. Janas- Kozik. Zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży Warszawa: Medical Tribune
- Jessor R. (1992), Risk behavior in adolescence: a psychosocial framework for understanding and action, Nr 12, s.374-90
- Konopnicki J. (1971). Niedostosowanie społeczne.
- Radachoński M. (2009). Osobowość antyspołeczna. Rzeszów
- Rutter M. Implications of Resilience Concepts for Scientific Understanding. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 2006 Dec;1094, s. 1–12
- Urban B. (2015). Agresja młodzieży i odzucenie rówieśnicze. PWN
- Urbanek K. (2018). Zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych. W: A. Gmitrowicz, M. Janas- Kozik. Zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży Warszawa: Medical Tribune
- Zabłocka M. (2021). Przewyciężyć nieśmiałość u dzieci. Wyd. Scholar
- Żabczyńska E. (1983). Przeszłość dzieci. PWN

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	19
	Przygotowanie do egzaminu	45
Ogółem bilans czasu pracy		150
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		6